

культурній, науковій та освітній галузях. Налагоджені зв'язки визначаються Меморандумом про співробітництво між Міністерством культури і мистецтва, Міністерства освіти та науки України з Федеральним міністерством освіти і культури Австрії (1998 р.) [4].

Висновки. Переглянувши ще раз положення Болонської декларації та проаналізувавши зміни у системі вищої освіти Австрії, можна стверджувати, що магістратура австрійських ВНЗ має особливе призначення і виконує соціально-культурну місію у європейському суспільстві. Її стратегічний розвиток, завдання, які ставляться перед вищою освітою, удосконалення організації і змісту, інформатизація та впровадження інноваційних освітніх технологій спрямовані на всебічну інтеграцію вищої освіти з європейською, що сприяє ефективному та швидкому досягненню основних цілей Болонського процесу, і може слугувати взірцем для подальшого розвитку магістратури української держави.

Література

1. Болонський процес – структурна реформа вищої освіти на європейському просторі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: kpi.ua/Освіта.
2. Болонський процес. Учасники Болонського процесу. [Електронний ресурс] / Електронна бібліотека підручників. – Режим доступу: http://eduknigi.com/ped_view.php?id=12.
3. Гришкова Р. Проблеми адаптації вітчизняної системи освіти до європейських стандартів / Р. Гришкова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.moippo.mk.ua/attachments/article/.../Veresen%201-2\(54-55\)2011.pdf](http://www.moippo.mk.ua/attachments/article/.../Veresen%201-2(54-55)2011.pdf).
4. Денічева О.І. Можливості запровадження австрійського досвіду реформування гуманітарної освіти в Україні / О.І. Денічева. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: eprints.zu.edu.ua/view/subjects/L1.html.
5. Дзевицька Л. Система освіти Австрії: реалії сьогодення / Л. Дзевицька // Вища школа. – 2013. – №10. – с. 65-79.
6. Зіноватна О.М. Освіта магістерського рівня: європейські стандарти та українські реалії / О.М. Зіноватна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: eprints.zu.edu.ua/9185/1/12.pdf.
7. Куліш І. Підходи до освітньо-кваліфікаційного рівня „магістр” у європейському просторі вищої освіти / І. Куліш. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: journals.uran.ua/index.php/2306.../16304.
8. Марченко І.П. Соціокультурная миссия института магистратуры / Социология образования. – №3 (март). – 2013. – с. 59-64.
9. Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region. CETS No.: 165. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/165.htm>.
10. Davies H. Survey of Master Degrees in Europe / Howard Davies. – Brussels: EUA, 2009. – 80 p.
11. Fritz U. Bildungsstandards in der Berufsbildung. Projecthandbuch / Ursula Fritz. – Wien: Eigendruck, 2013. – 35 p.
12. Johnson J., Griffith J. Human Resources for Science & Technology: The European Region (1996) / J. Johnson, J. Griffith. – DIANE Publishing, 2000. – 143 p.

Биндас О.М. Стратегія розвитку магістратури у вищих навчальних закладах Австрії

Анотація. У статті аналізуються зміни у системі австрійської вищої освіти. Розглядаються принципи стратегічного розвитку та актуальні питання особливого призначення магістратури як другого рівня вищої професійної освіти у сучасній Австрії. **Ключові слова:** магістратура, Болонський процес, науковий ступінь, місія, професіоналізм.

Биндас Е. Н. Стратегия развития магистратуры в высших учебных заведениях Австрии

Аннотация. В статье анализируются изменения в системе австрийского высшего образования. Рассматриваются принципы стратегического развития и актуальные вопросы особенного предназначения магистратуры как второго уровня высшего профессионального образования в современной Австрии. **Ключевые слова:** магистратура, Болонский процесс, научная степень, миссия, профессионализм.

Bindas O. DEVELOPMENT STRATEGY OF MAGISTRACY IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF AUSTRIA

Annotation. The article deals with the changes in the system of Austrian higher education. The principles of strategic development and current issues of special purpose of magistracy as the second level of higher professional education in modern Austria are observed. **Keywords:** magistracy, Bologna process, scientific degree, mission, professionalism.

БЕЛОГЛАЗЕНКО Д. С.,

Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова,
м. Київ

УДК 378.147.02

ТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Останніми роками у вітчизняному просторі актуалізуються питання розробки й впровадження в освітньо-виховний процес вищої школи тренінгових технологій, які стимулюють розвиток творчого потенціалу особистості майбутнього фахівця. Така педагогічна тенденція обумовлена, перш за все, приєднанням України до Болонського процесу. Так, вченими Міжнародної академії наук вищої школи (МАН ВШ) розроблені

методологічні положення нової гуманістичної парадигми вищої освіти, основними з яких виступають такі: головне призначення людини - цілеспрямована зміна світу; першочергове завдання підготовки майбутнього фахівця - забезпечення методологією творчого перетворення світу; наукова основа цієї діяльності - теорія перетворювальної практики, яка ґрунтується на науках про людину і суспільство (психологію, педагогіку, соціологію), соціальному проектуванні, менеджменті; у виборі рішень, що приймаються у ході професійної діяльності, фахівець повинен спиратися на загальнолюдські моральні норми [12].

Спрямованість на діалогічну взаємодію зі студентами приводить до необхідності використовувати у навчально-виховному процесі інтерактивні форми і методи активного навчання. Серед «активних» форм інтерактивних методів навчання і виховання у ВНЗ особливу роль відіграє груповий соціально-педагогічний тренінг.

Значний внесок у розробку методології і теорії поняття тренінг зроблено такими зарубіжними та вітчизняними авторами, як В. Ю. Большаков, І. В. Вачков, Ю. Н. Ємельянов, Л. М. Кроль, Є. Л. Михайлова, А. Г. Лидерс, С. І. Макшанов, Г. І. Марасанов, У. В. Нікандров, Л. А. Петровська, А. С. Прутченков, Є. В. Сидоренко, А. П. Ситніков, Н. Ю. Хрящева, Д. С. Вітакер, Девід Лі, В. Г. Ромек, С. Торп, Дж. Кліффорд, М. Девіс, П. Фаннінг, К. Палег, М. Коуп, Р. Кочунас, Д. Маккей, М. Холл тощо.

Як відомо, поняття «тренінг» походить від англ. training – виховання, навчання, вправи, тренування – пізнання законів творчості, які починаються з відчуттів. Згідно до педагогічного словника, тренінг – форма інтерактивного навчання, метою якого є розвиток компетентності міжособистісного і професійної поведінки в спілкуванні [5]. А.Бламберг і Р.Голембієвські говорять про те, що всі явища і види діяльності, які ототожнюються з поняттям «тренінг» і його сутністю, мають однакове підґрунтя, за допомогою якого відбувається спроба впливати на того, кому надається допомога з метою певних змін в особистісному плані [14]. Ю.М.Ємельянова і Є.С.Кузьмін стверджують, що тренінг не повинен використовуватися для позначення методів навчання, а тільки для позначення способів або прийомів розвитку здатності особистості до навчання або оволодіння певним видом діяльності. Але Н.Ю.Хрящева й С.І.Макшанов припускають, що тренінг – це багатофункціональний і багатодіяльнісний метод розвитку й формування людини [3].

Спираючись на думку вчених, ми дійшли до висновку, що з педагогічної точки зору під тренінгом розуміється система взаємопов'язаних засобів педагогічного впливу на студентів з метою вироблення у них відповідних умінь і навичок до певного виду діяльності і поведінки при виконанні своїх функціональних обов'язків. У той час як психологічне визначення тренінгу має на меті створення інтенсивних форм самопізнання, а також пізнання у процесі навчання. М.Є. Кузнецова зазначає, що: «з точки зору педагогічної психології – це система відповідних умов, у процесі яких відбувається суб'єктивізація об'єкту учіння з метою переходу на рівень саморозвитку» [4]. Аналізуючи роботи сучасних вчених, тренінг можна визначати як систему взаємозв'язаних і взаємозалежних способів взаємодії викладача й студента з метою його саморозвитку і самовдосконалення та розвитку й формування у майбутніх учителів певних умінь і навичок.

На думку А.А. Іноземцева, необхідним є вдосконалення змісту, форм і методів навчання, науково обґрунтована організація навчально-виховного процесу і відображення в ньому кожного значного кроку в науці, техніці, культурі. Випускник вищого навчального закладу повинен уміти постійно, систематично поповнювати і оновлювати свої знання, швидко орієнтуватись в лавині наукової, технічної і політичної літератури [13].

«На відміну від теоретичних схем, пропонованих в лекційних курсах, які мають, як правило, мало варіантів, в процесі тренінгу його учасників формуються найбільш продуктивні прийоми та способи взаємодії, засновані на індивідуальних особливостях людини і його комунікативної компетентності. Висока освітня результативність тренінгу визначається також тим, що тренінг, будучи побудованим на моделюванні реальних професійних ситуацій, вимагає від його учасників активної включеності в процес спілкування та мобілізації інтелектуального й аналітичного потенціалу» - підкреслює у своїй роботі А.П. Панфілова [9]. Колектив авторів І.А. Зозюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос вважає доцільним залучення студентів до організації та проведення тренінгів у рамках навчання у вищій навчальній школі. Що передбачає практичне застосування знань, умінь і навичок професійної взаємодії; спонукає до відкриття, усвідомлення і демонстрація поведінкових патернів, манер, індивідуального стилю комунікації [10].

При проведенні навчального тренінгу перед студентами створюється проблемна ситуація, в якій пізнавальне завдання виступає дуже чітко. При цьому викладач спонукає студентів до навчання, захоплюючи їх уяву цікавою для них метою. О.В. Куклін стверджує, що: «в навчальному тренінгу, як будь-якому навчальному процесі, необхідно домагатися єдності теоретичного і практичного застосування знань, як того вимагає виробничий процес. Чим осмисленіше і глибше знання, тим більшу роль вони відіграють у практичній діяльності. Водночас застосування знань на практиці сприяє подальшому їх осмисленню і закріпленню у пам'яті». Зазначає також, що перевагами тренінгових методів навчання є максимальне наближення навчального заняття до реальних ситуацій, що мають місце в практичній діяльності, та активізація студентів, що має не короточасний характер – вона цілком порівняна з активністю викладача впродовж усіх заходів [6].

М.Р. Бітянова Тренінгові заняття у навчальній діяльності - це суттєва модифікація тренінгової методології і процедур для використання тренінгів у роботі з усією навчальною групою; в обов'язковому порядку, в режимі коротких зустрічей (1-2 рази на тиждень у межах одного-двох занять); у ситуації досить низької психологічної безпеки, що властива для навчальних закладів [1].

Як зазначають К. Торн і Д. Маккей, «один із найважливіших факторів у розробці та проведенні тренінгів є розуміння принципів навчання людей» [11].

Цей висновок має для нашого дослідження особливе значення, тому що тренінг, як інноваційна педагогічна технологія, має багато варіантів його проведення, тому методичний аспект цієї інновації в освітньому процесі характеризується такими ознаками: систематичною активністю студентів під час

проведення тренінгових занять; ігровим характером взаємодії учасників тренінгу; навчально-пізнавальною спрямованістю діяльності; систематичною рефлексією в процесі аналізу тренінгових ситуацій; обов'язковою груповою формою проведення.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що орієнтація на групові методи активного навчання (особливо на ігрову діяльність) стає одним з елементів стратегії перебудови професійної освіти в вищих навчальних закладах [2].

За Н.Г. Ничкало, І.А. Зязюном, О.І. Щербаком, діяльність учнів в умовах ігрових методів навчання подібна до структури їхньої майбутньої професійної діяльності. Це створює обстановку "умовної практики", зближує навчальну і майбутню професійну діяльність випускників вищих закладів освіти [7]. Керуючись цим ствердженням, на базі НПУ ім. Драгоманова Інституту магістратури аспірантури та докторантури магістрантами було проведено тренінг-марафон за темою: «Тренінг професійно-педагогічної компетентності». У ході якого було проведено психологічний аналіз протиріч і конфліктів у роботі викладача ВНЗ, шляхи їх попередження та вирішення.

Аналіз наукової педагогічної літератури дає змогу зазначити, що використання тренінгових занять, як складової інтерактивного навчання, сприятиме формуванню всіх складових структури особистості викладача-тренера, з-поміж яких визначають:

- гуманістичну спрямованість, що охоплює здатність учителя бачити особистість студента, відчувати, розуміти його й допомагати; створювати умови для розвитку студентів; відповідати за свій вплив і відчувати моральне задоволення від позитивних змін студента, організатором яких частково є викладач;

- професійну компетентність, яка забезпечує комплексність знань (предмета, педагогіки, психології, методик), особистісну забарвленість знань викладача – модальність, вияв власного ставлення, емоцій, цінностей і мотивацій, засвоєння й постійне оновлення знань завдяки самоосвіті;

- педагогічні здібності: комунікативні (здатність спілкуватися); перцептивні (здатність бачити й розуміти особистість); динамізм (здатність переконувати й навіювати); емоційна стабільність (здатність володіти собою); оптимістичне прогнозування (віра в позитивні зміни); креативність (здатність до творчості);

- зовнішню та внутрішню педагогічну техніку [8].

Література

1. Битянова М. Р. Система развивающей работы школьного психолога: курс лекций. Лекция седьмая : Психологический тренинг как форма развивающей работы / М. Р. Битянова // Школьный психолог. – 2004. – № 36. – С. 16 – 21.
2. Волошенко О. В. Формування готовності майбутнього вчителя до педагогічної творчості в умовах коледжу: автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. В. Волошенко. – К., 2000. – 20 с.
3. Емельянов Ю. Н. Теоретические и методические основы социально-психологического тренинга: [учебное пособие] / Ю. Н. Емельянов, Е. С. Кузьмин. – Л.: ЛГУ, 1983. – 103 с.
4. Тренинговый компонент как основа формирования педагогической техники будущего учителя: автореф. дис... на соиск. учен. степ. канд. пед. наук / М. Е. Кузнецова; Тобол. гос. пед. ин-т им. Д.И.Менделеева, Моск. пед. ун-т им. Н.К.Крупской. - Тобольск : [б. и.], 1998. - 18 с.
5. Коджаспирова Г. М. Педагогический словарь / Коджаспирова Г. М., Коджаспиров А. Ю. – М.: Академия, 2003 г. – 176 с.
6. Куклін О.В. Організаційно-педагогічні умови професійного навчання фахівців комерційного профілю: Автореф. дис ...канд. пед. наук: 13.00.04 / Інст-т пед. і псих. професійної освіти. – К., 2001. – 25 с.
7. Левківський М. В. Історія педагогіки: [навчальний посібник] / [М. В. Левківський, О. М. Микитюк]; за ред. М. В.Левківського. – Харків: ОВС, 2002. – 240 с.
8. Леонтьев А. Н. Психология общения: [уч. пособие для студ.-психологов] / Алексей Николаевич Леонтьев. – Тарту: Тартурский у-т, 1974. – 219 с.
9. Панфилова А. П. Инновационные педагогические технологии: Активное обучение : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Панфилова А. П. — М.: Академия, 2009. - 192 с.
10. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. ; за ред. І. А. Зязюна. – [2-ге вид., допов. і перероб.] – К. : Вища шк., 2004. – 422 с.
11. Тренинг профессиональной идентичности: руководство для преподавателей вузов и практикующих психологов / автор-сост. Л. Б. Шнейдер. – М. : Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж : Издательство НПО «МОДЭК», 2004. – 208 с.
12. Фалинська З.З. Практична підготовка майбутніх соціальних педагогів у вищих навчальних закладах: автореф. дис...канд. пед. наук : 13.00.04 / З.З.Фалинська ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М.Коцюбинського. - Вінниця : [б. и.], 2006. - 21 с.
13. Федорчук В. М. Соціально-психологічний тренінг «Розвиток комунікативної компетенції викладача»: навчальний посібник / В. М. Федорчук. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2004. – 240 с.
14. Blumberg A., Golembiewski R. Learning and change in groups. – N.Y., 1976. – P. 354.

Белоглазенко Д.С. Тренінгові технології в педагогічній діяльності викладача вищого навчального закладу

Анотація. У статті розглянуто теоретичне обґрунтування змісту тренінгових технологій у педагогічній діяльності викладача вищого навчального закладу. Висвітлено проблему методології та теорії поняття тренінг як необхідної складової налагодження успішної педагогічної взаємодії. Доведено переваги тренінгових методів навчання та доцільність використання тренінгових занять, важливої складової інтерактивного навчання, що ефективно впливає на формування професіоналізму майбутнього

викладача-тренера. **Ключові слова:** тренінг, тренінгові технології, викладач-тренер, методи активного навчання.

Белоглазенко Д.С. Тренинговые технологии в педагогической деятельности преподавателя высшего учебного заведения.

Аннотация. В статье рассмотрено теоретическое обоснование содержания тренинговых технологий в педагогической деятельности преподавателя высшего учебного заведения. Освещены проблемы методологии и теории понятия тренинга как необходимой составляющей организации успешного педагогического взаимодействия. Доказаны преимущества тренинговых методов обучения и целесообразность использования тренинговых занятий, важной составляющей интерактивного обучения, которые эффективно влияют на формирование профессионализма будущего преподавателя-тренера. **Ключевые слова:** тренинг, тренинговые технологии, преподаватель-тренер, методы активного обучения.

Beloglazenko D.S. Training technology in lecturer's activities at the university.

Annotation. The article deals with the theoretical study of technology training content in teachers' educational activities in higher education establishments. This paper investigates the problem of the theory and methodology of training concepts as a necessary component of establishing a successful teachers interaction. The benefits of the training methods and the feasibility of using learning training sessions, as important component of interactive learning, which effectively influences the formation of future professional teacher-trainer are proved. **Keywords :** training, training technologies, teacher-coach, active learning techniques.

БЛАГІНІНА С.В.,
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя,
м. Ніжин

УДК 37.013.74(430)

НІМЕЦЬКА ВИЩА ОСВІТА: АЛЬЯНС ПРОФЕСІЙНОСТІ Й АКАДЕМІЧНОСТІ НА МАГІСТЕРСЬКОМУ РІВНІ

Актуальність. Розв'язуючи під тиском суспільних потреб і глобально-конкуренційних явищ власні освітні й наукові проблеми, кожна сучасна держава вимушена вивчати практику інших держав. У цих порівняннях зазвичай віддають перевагу не тільки найбільш успішним з них (США чи Японії), а й близьким по культурі, по цілям та структурі вищої школи. В сучасній Україні вища освіта пододала етап прискореного кількісного розширення й упритул наблизилася до теоретичного максимуму – до вступу майже усіх випускників середньої школи у вищі навчальні заклади. Та це аж ніяк не відбилося вирішальним позитивним чином на економічних успіхах держави, хоч чимало науковців стверджували, що продуктивність праці й середній ВВП, який припадає на одну особу, прямо пропорційні до тривалості навчання і рівня заключного диплому (магістр заробляє більше бакалавра, а PhD – більше від магістра). А от в Україні це просте правило не діє, що можна пояснити нашим перебуванням у стадії трансформації суспільного устрою і неспроможності провідників нації утриматися від привласнення національного багатства, не компенсуючи це вмілим управлінням і зусиллями з нарошування його обсягу.

Наслідки, на жаль, дуже невтішні – Україна так і не відновила економічний добробут, що був характерним для останніх років існування СРСР і перебуває серед дуже бідних держав – 111 місце у світі (натомість, з міграції – серед лідерів, бо 15% населення вимушені працювати за кордоном) [2]. Лишається сподіватися на те, що сформований суспільний консенсус щодо бажаності виведення всієї молоді на рівень бакалаврів і магістрів та подальше підвищення відсотка громадян з вищою освітою в майбутньому буде конвертоване в соціально-економічні успіхи України через спроможність цих осіб використовувати найвищі технології життєзабезпечення. Без подібного сподівання батьки не докладали б аж таких зусиль, працюючи удома і за рубежом, надаючи ресурси для навчання синів і дочок.

Стан наукової розробки проблеми. Прагнення усього населення сучасної України стати частиною об'єднаної Європи може завершитися позитивним результатом у разі великого комплексу не тільки політичних, а й освітньо-наукових зусиль українців. Аналізуючи різноманітні джерела, ми переконалися у тому, що разом з розбудовою Європейського Союзу постійно зростала роль Німеччини як його незаперечного лідера – економічного, політичного, наукового і культурного. Це робить дослідження німецького освітнього досвіду особливо перспективним і потрібним в аспекті його можливого використання під час оцінювання національної вищої освіти та виборі засобів для його подальшого удосконалення в умовах необхідності виконання положень загальновідомої Болонської декларації. Саме у цьому ми вбачаємо головне завдання цієї статті, передбачаючи аналіз частини найбільш оригінальних та успішних особливостей розвитку освітньо-наукового комплексу сучасної Німеччини.

Формулювання і вирішення проблеми. На наш погляд, тема „освіта Німеччини” у 1990-2010-х роках була представлена у надто малій кількості спеціалізованих праць українських науковців-педагогів. Лише після 2010-го року цікавість до освіти Німеччини стала зростати ([3] та ін.)

В Україні на тлі великої кількості публікацій про США загубилася дуже важлива інформація про те, яким чином освітньо-науковий комплекс Німеччини став повертати собі провідні світові позиції, наближаючись до показників США, Японії і Великобританії. Це дуже позитивно відбилося на науковому рейтингу цієї країни, загалом же він навіть перевищив рейтингові показники німецьких університетів. Якщо в чолівку 30 провідних університетів світу не увійшов жоден німецький університет (там домінують США і Великобританія), то за